(כח) * וְדַוְקָא (כט) שֶׁגַּזַּל הַחוּטִין, * אֲבָל אִם גָּזַל צֶמֶר וַעֲשָׂאָן חוּטִין, (ז) [ז] (ל) כְּשֵׁרִים. מִיהוּ לְכַתְּחִלָּה אָסוּר (לא) * לַעֲשׂוֹתָן

(בית יוסף (ד"ה עפ"ז) בשם נימוקי יוסף בהלכות ציצית (יב: ד"ה מן הקונים)) * (וּלְעִנְיַן בְּרָכָה עַיֵּן לְקַמָּן רֵישׁ (מ) [ח] (לב) סִימָן תרמ"ט

(ס"ו)): ז (לג) [מ]חוּטִין שְׁאוּלִין הַלְוָאָה הִיא, (מ) דְּלֹא הָדְרִי בְּעִינַיְיהוּ (לד) * וּכְדִידֵיהּ דָּמֵי: ח * [נ]הַמִּשְׁתַּחֲוֶה

מ נמוקי יוסף (יב: ד"ה מן הקונים) וְכֵן כָּתַב בָּעטוּר (ח"ב דף סט).

נ עֲבוֹדָה זָרָה מ"ז (ע"א).

בַּאֵר הַיטֵב

וּכְמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ט' וּבְסִפֶּר יַד אַהֲרֹן סִימָן י"ד (הגב"י) וּבְבֵית יוֹסֵף שָׁם (ד"ה וכתב הרמב"ם), וְדוֹ"ק: ז (ז) כְּשֵׁרִים. מִשּׁוּם דְּקָנְאָן בְּיָאוּשׁ וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם. וְטַ"ז (סק"ה) חוֹלֵק עַל זֶה וּפָסַק דְּפָסוּל בְּדִיעֲבַד מִשּׁוּם דְּהֵרִי מִצְוָה הַבָּאָה בְּעֲבֵרָה, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב הַמְחַבֵּר יַד אַהֲרֹן (הגב"י) עַל הַט"ז. (וְעַיֵּן בְּסִפֶּר אֵלֶּה רַבָּה (סק"ט) כְּפִי קַשְׁיוֹת עַל ט"ז בָּזֶה הָעִנְיָן): (מ) סִימָן תרמ"ט. דְּפָסַק שָׁם דְּאֵין יָכוֹל לְבָרֵךְ עָלָיו: ז (מ) דְּלֹא הָדְרִי בְּעִינַיְיהוּ. וְאִם שֶׁאל לוֹ חוּטִין שֶׁיִּחְזִירוּ לוֹ בְּעֵין, אֵין מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם דְּלֹא הֲוֵי מִשָּׁלָּהֶם. וְאֵין לוֹמַר דְּלְמַאי נְפָקָא מִינַּהּ הְשִׁאילַן לוֹ, דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּהָיְנָה סָבוּר שֶׁיַּעֲשֶׂה בּוֹ מְלָאכָה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְנָפַק אֲזוּזֵי וְזֶה אֵינוֹ רוֹצֶה לְשַׁלֵּם לוֹ, דְּמִדִּינָא אֵינָם שֶׁלּוֹ, כִּדְאִיתָא בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט סִימָן ק"צ (סעיף י', יז) עַיֵּן שָׁם, וְכָל כִּי הַאי גַּוְנָא, אִם כֵּן לֹא יָצָא מִן הַדִּין בְּהַצִּיצִית. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה: (כח) וְדַוְקָא וכו'. וְאָז (כט) אֲפִלּוּ נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים פָּסוּל, דְּיֵאוּשׁ לֹא קָנֶה. וַאֲפִלּוּ אִם לֹא הָיוּ הַחוּטִין שְׁזוּרִין וְהוּא שָׁזוֹרָן, מִכָּל מָקוֹם לֹא חֲשִׁיב עַל יְדֵי זֶה שִׁנּוּי, דְּלֹא נִשְׁתַּנָּה שְׁמָם עַל יְדֵי כָּךְ [פְּרִי מִגְדִּים (משו"ת סק"ה)]: (כט) שֶׁגַּזַּל הַחוּטִין וכו'. עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן י', וְלִדְבָרָיו הַגָּה זוֹ חוֹלֵק עַל הַמְחַבֵּר דְּסִבְרָא לֵיהּ דְּהַקָּרֵא מֵעֵט אֲפִלּוּ אִם עָשָׂה הַחוּטִין מִצֶּמֶר הַגָּזוּל: (ל) כְּשֵׁרִים. הַט"ז (סק"ה) מְבָאֵר דְּאֵירֵי הָרַמ"א הֵיכִי דְּהָוֵי יֵאוּשׁ גַּם כֵּן, וְקָנְיָא בְּיֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם דְּמַעִקָּרָא צֶמֶר וְהַשְׁתָּא חוּטִין. אֲבָל הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"י) כָּתַב דְּמִדְּסָתַם הָרַמ"א מַשְׁמַע דְּסִבְרָא לֵיהּ דַּאֲפִלּוּ קֹדֶם יֵאוּשׁ כָּשֵׁר, דְּקָנְיָא בְּשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, וְכֵן מַשְׁמַע מֵהַגָּר"א בְּבֵאוּרוֹ (ס"ק כא ד"ה ודוקא) דְּהַשַּׁעַם הוּא מִשּׁוּם שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, עַיֵּן שָׁם. וְאִם גָּזַל חוּטִין וּמְכָרָן לְאַחֵר לִפְנֵי יֵאוּשׁ, לֹא יָצָא הַשֵּׁנִי בְּהַצִּיצִית, דְּשִׁנּוּי רְשׁוּת בְּלֹא יֵאוּשׁ לֹא קָנֶה וְלֹא קָרְיָנָא בֵּיהּ 'וְעָשׂוּ לָהֶם' [פְּרִי מִגְדִּים (א"א סק"י)]. וְאִם אַחַר שֶׁבָּא לְיַד הַשֵּׁנִי נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים, עַיֵּן בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט בְּסִימָן שנ"ג סָעִיף ג' דְּיֵשׁ דֵּעוֹת בָּזֶה. וְאִם נִתְיָאֲשׁוּ וְאַחַר כָּךְ מְכָרָן, קָנֶה הַשֵּׁנִי אֶת הַצִּיצִית, וְאַף לְעִנְיַן בְּרָכָה מִשְׁמַע מֵהַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן תרמ"ט סָעִיף קָטָן ב' דְּיוֹכֵל לְבָרֵךְ בָּזֶה, וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵרָה כֵּיוָן שֶׁהוּא לֹא גָּזַל, וְכֵן פָּסַק הַמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל (שם). א]אֲבָל הַפְּרִי מִגְדִּים שָׁם (א"א סק"ג) בְּשֵׁם הַלְבוּשׁ (שם ס"ב) מַחְמִיר בָּזֶה, וְגַם הַט"ז בְּסִימָן כ"ה (ס"ק יד) וְהַגְּרָ"א שָׁם (ס"ק לו ד"ה ולא) מַחְמִירִין בָּזֶה: (לא) לַעֲשׂוֹתָן. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, לְהַטִּיל הַצִּיצִית אֲלוּ בִּבְגָדוֹ, מִשּׁוּם מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵרָה. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה: (לב) סִימָן תרמ"ט. דְּפָסַק שָׁם דְּאֵין יָכוֹל לְבָרֵךְ עָלָיו. וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"ח) וּבְבֵאוּר הֲלָכָה: ז (לג) חוּטִין שְׁאוּלִין. פָּרוּשׁ, כָּל לְשׁוֹן שְׁאֵלָה מַשְׁמַע שֶׁיַּחְזִיר לוֹ אוֹתוֹ דָּבָר בְּעֵין, אֲבָל לְשׁוֹן הַלְוָאָה לְהוֹצָאָה נִתְּנָה, וְאִלּוּ חוּטִין שְׁאוּלִין מִפִּתְמָא הֲוֵי הַלְוָאָה, וְקָרְיָנָא בֵּיהּ מִשָּׁלְהֶם: (לד) וּכְדִידֵיהּ דָּמֵי. אֲבָל אִם שְׁאָלָם לוֹ אַדַּעְתָּא שֶׁיַּחְזִירֵם לוֹ בְּעֵין לֹא יְבָרֵךְ עֲלֵיהוּ, דֵּיש לוֹמַר שֶׁהִשְׁאִילָם לוֹ לִמְלָאכָה אַחֶרֶת. אֲבָל אִם הִשְׁאִיל לוֹ צִיצִית מֻתָּקָנִים כְּעֵין שֶׁלָּנוּ שֶׁהֵם שְׁזוּרִים וּפְסוּקִים, מַתָּר לְתִלּוֹתָם בְּטָלִיתוֹ וּלְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם, דִּבְוַדַּאי נְתָנָם לוֹ בְּמַתָּנָה עַל מְנָת לְהַחֲזִיר וְכִמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן י"ד (ס"ג) לְעִנְיַן טַלִּית [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יא)]:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ו [ז] כְּשֵׁרִים. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּהַקְדָּמָה לְשו"ת בֵּית יַעֲקֹב עַל דִּבְרֵי הַט"ז בָּזֶה. וּמַה שֶּׁכָּתַב עַל דִּבְרֵי הַט"ז דְּקָנָאָם בְּיֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם, הוּא מִדִּבְרֵי הַט"ז, אֲבָל הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"י) כָּתַב דַּאֲפִלּוּ בְּלֹא יֵאוּשׁ קָנֵי דְּהָוֵה לֵיהּ שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּסָעִיף קָטָן שֶׁאַחַר זֶה: [ח] סִימָן תרמ"ט. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם סִימָן תרמ"ט (סק"ב) שֶׁהִקְשָׁה עַל זֶה מִשּׁ"ס דְּאֵוּנְקְרֵי (סוכה ל.), דְּמוּכָח דְּמִקְרֵי, וְכָתַב דְּאֶפְשָׁר בְּיֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם עֲדַיִן טְפֵי. וְלִפְי מַה שֶּׁכָּתַב הַבְּאֵר הַיטֵב בְּסָעִיף קָטָן שֶׁלְּפָנֵי זֶה דְּקָנֵי בְּיֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם, אִם כֵּן יֵשׁ לְבָרֵךְ גַּם כֵּן, וּלְדִבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) דְּהַרְמָ"א מֵירֵי בְּלֹא יֵאוּשׁ, אֲתֵי שַׁפִּיר:

בֵּאוּר הֲלָכָה

וְעָשׂוּ לָהֶם' בְּעִנְיַן שֶׁבְּעַת הָעֲשִׂיָּה יִהְיֶה שָׁלוּ, אוֹ תִּגְלֵי מִילְתָא לְמַפְרֵעַ, וְצָרִיךְ עִיּוּן גָּדוֹל. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּכַיָּוֵן זֶה בְּסִימָן תרנ"ח גַּבֵּי לוּלָב בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה סָעִיף קָטָן ו', עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן עוֹד מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם בְּתְחִלַּת הַסִּימָן (סק"ה) בְּשֵׁם הַסֵּפֶר מַחֲנֵה אֶפְרַיִם (קונ"ט משכיכה סי' ב), וּמִשָּׁם נִלְמַד גַּם כֵּן לְעִנְיָנֵנוּ דְּבִעִנְיָן 'לָכֶם' מִן הַתּוֹרָה, שֶׁהַמְדֻקָּדָק בְּמַצְשֵׂיהֶם יִרְאֶה לְשַׁלֵּם עָבוּר הַצִּיצִית קֹדֶם שֶׁיִּשְׁתַּלֵּם בְּבֶגֶד, כְּדֵי דִּלְהֵוֵי קִנְיָן דְּאוֹרַיְתָא תֹּחֶת יָדָיו, וְלֹא יִסְמוֹךְ עַל הַמִּשְׁכֹּנָה לְחוּד. עַיֵּן שָׁם:

* וְדַוְקָא שֶׁגַּזַּל הַחוּטִין. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כח) בְּמֶה שֶּׁכָּתַבְנוּ אֲפִלּוּ נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים, וְהוּא מֵהַבֵּית יוֹסֵף. לְכַאוֹרָה קָשֶׁה דְּהָא יֵשׁ לָזֶה גַּם כֵּן שִׁנּוּי הַשֵּׁם, דְּמֵעִיקָּרָא חוּטִין, וְהִשְׁתָּא אַחַר שֶׁהִטִּילָם בְּבֶגֶד הַכְּרֵיכוֹת שֶׁלְּמַטָּה לֹא נוֹכַל לִקְרוֹא אוֹתוֹ הַמָּקוֹם בְּשֵׁם חוּטִין רַק בְּשֵׁם גְּדִיל, כְּדִמּוּכָח בְּמִנְחוֹת דַּף ל"ט עַמּוּד א' דְּקָאָמַר שָׁם, וְנוֹי תְּכֵלֶת שְׁלִישׁ גְּדִיל וכו', וּלְקַמָּן שָׁם (ע"ב): אוֹ פְּתִיל אוֹ גְּדִיל, וַאֲפִלּוּ רַב מוֹדָה נְמִי בְּעֶצֶם שֵׁם גְּדִיל בְּעָלְמָא כִּדְמוּכָח לְהַמְעִיַּן שָׁם, וְאִם כֵּן אַף דְּהַשִּׁנּוּי חוֹזֵר לְבִרְיָתוֹ כְּשֶׁיִּתְּירִם, בְּצִרּוּף יֵאוּשׁ יֵקָנֶה. וְאוּלַי יֵשׁ לוֹמַר דְּגַדֵּל הַחוּטִין מִיקָּרֵי, וְהוּא כְּעֵין מַה שֶּׁאָמְרוּ שָׁם בְּבָבָא קַמָּא צ"ז עַמּוּד א' גַּבֵּי דְּקַלְקֵל מִיקָּרֵי. אוֹ אוּלַי כֵּיוָן דְּכִתִּיב 'וְעָשׂוּ לָהֶם', בְּעִנְיַן שֶׁיִּהְיוּ מְשֻׁלָּהֶם בְּעֵת תְּחִלַּת הָעֲשִׂיָּה דְּהוּא הַתְּלִיָּה בְּבֶגֶד, כְּדְאִיתָא לְקַמָּן בְּתְחִלַּת סִימָן י"ד, עַיֵּן שָׁם בְּמִגֵּן אַבְרָהָם (סק"א) וּפְרִי מִגְדִּים:

* אֲבָל חוּטִין כְּשֵׁרִים. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ל) בְּמֶה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַמָּגֵן אַבְרָהָם הוּא מַחֲמַת הַלִּבּוּן, כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא מִפִּסִימָן ש"ס סָעִיף ו' דְּאֵירֵי שָׁם בְּלִבּוּן. וּבָאֳמֶת לְאוֹ רְאָיָה הִיא כְּלָל מִשָּׁם לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַשַּׁ"ך שָׁם (סק"ג) דְּסָתָם לִבּוּן לֹא קָנֶה עַיֵּן שָׁם, וּכְבָר הִשִּׁיגוּ הָאַחֲרוֹנִים עַל דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם וְהַשַּׁ"ז בָּזֶה. אֲבָל לְעִנְיַן דִּינָא עִקָּר מֵאד עַל הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה עשאה) וְהַנִּמּוּקֵי יוֹסֵף (יב: ד"ה מן הקונים) אַפְּאֵי לֹא כָּתַב דְּהֵרִי שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה מְחֻמַּת הַטְּווִיָּה. וְאֵין לוֹמַר כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ דְּהֵרִי שִׁנּוּי חוֹזֵר לְבִרְיָתוֹ, דָּזֶה אֵינוֹ לְהַמְעִיַּן בְּסוּגְיָא דְּבָבָא קַמָּא צ"ג עַמּוּד ב' גַּבֵּי רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן וּצְבָעוֹ רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן וּטְוָאוֹ וכו', וּבְהַמְּסֻקָּנָא שָׁם יְרֵאָה לְהַדְיָא דְּאַף רַבִּי שִׁמְעוֹן סוֹגְיָא בְּצֶמֶר טָווּי וכו', וְלֹא מְשַׁנֵּי בְּצֶמֶר מְלֻבָּן, מִשְּׁמַע דִּהְיָה קוֹנֶה עַל יְדֵי הַטְּווִיָּה, וּמַה דְּאָמַר בְּתְחִלָּה, לְבֵנָן לֹא יִרְמִינְהוּ וכו', לְרִבּוּיֵהּ הַקִּשָּׁה, דְּאֲפִלּוּ עַל יְדֵי הַלִּבּוּן שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַכֹּל הָיָה לוֹ לְקָנוֹת [אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּעָזְרַת ה' יִתְבָּרַךְ בְּסֵפֶר נְהַר שָׁלוֹם (סק"א) שֶׁהֵעִיר בְּכָל זֶה], וְכֵן מָצָאתִי בְּיָם שֶׁל שְׁלֹמֹה בְּבָא קַמָּא שָׁם (פ"ט ס"א) ב]דְּפוֹסֵק בְּלִבּוּן דְּלֹא קָנֶה, וְגַזָּל צֶמֶר וּטְוָאוֹ קָנֶה, מִכֹּחַ הַסּוּגְיָא הַנַּ"ל, אַף דְּבִשְׁנּוּי הַחוֹזֵר פָּסַק שָׁם מִתְּחִלָּה דְּלֹא קָנֶה כְּלָל, עַיֵּן שָׁם:

* לַעֲשׂוֹתָן. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק לא) שֶׁכָּתַב מִשּׁוּם מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵרָה. וְאַף דְּכִבָר קָנָה אוֹתָם תְּחִלָּה עַל יְדֵי יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי וְאֵין הַעֲבֵרָה בָּאָה מִן הַמִּצְוָה גּוּפָא, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּכֵאן בָּא עַל יְדֵי הַטְּווִיָּה, וְהַטְּווִיָּה מִן הַמִּצְוָה דְּהָא בְּעִנְיַן טְווִיָּה לִשְׁמָהּ, מִמֵּילָא בָּא הַקִּנְיָן עַל יְדֵי הַמִּצְוָה [אֲלִיָּה רַבָּה (סק"ט)]. וּבְבֵאוּר הַגְּרָ"א מִשְּׁמַע שֶׁאֵין מְחַלֵּק בָּזֶה, וּמִכָּל מָקוֹם לְדִינָא הַכֹּפִים גַּם כֵּן בְּאָסוּר לְכַתְּחִלָּה לְהַשִּׁיל הַצִּיצִית בַּבֶּגֶד, אַף מַשְׁמַע אַחֵר, דְּהֵרִי לֹא יוּכַל אַחַר כָּךְ לְבָרֵךְ [וְלִעְנְיַן בְּרָכָה דְּאִית בֵּיהּ אִזְכָּרָה חֲמִיר טְפֵי כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף בְּשֵׁם הָרַ"ן (סוכה יד. ד"ה ומיהו) בְּסִימָן תרמ"ט (ד"ה כל)],

וְלֹא עָדִיף מִשּׁוֹמֵעַ וְאֵין מְדַבֵּר דְּאִינוֹ רַשַּׁאי לִתְרֹם בִּשְׁבִיל הַבְּרָכָה:

* וְלְעִנְיַן בְּרָכָה וכו'. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק לב). וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה שֶׁכָּתַב דִּלְפִי דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם שָׁם בְּתִרוּצוֹ עַל הַהִיא דַּאֲוֻונְקְרֵי, אִם הָיָה יֵאוּשׁ עִם שִׁנּוּי הַשֵּׁם מַתָּר לְבָרֵךְ (וְהוּא הַדִּין יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, אוֹ יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי רְשׁוּת, כִּדְמוּכָח בְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם שָׁם). אֲכָן מִדִּבְרֵי הַחֵק יַעֲקֹב בְּסִימָן תנ"ד (סק"י) וּמִדִּבְרֵי הַגְּרָ"א בְּסִימָן זֶה בְּמֶה שֶׁתַּרְצוּ עַל הַהִיא דַּאֲוֻונְקְרֵי, מוּכָח דַּאֲפִלּוּ לְאַחַר יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם אוֹ שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה אָסוּר לְבָרֵךְ, אַף דְּבִכְתוּבָ"א כִּי אִם יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם, יָרְאֶה דְּהוּא הַדִּין יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, דְּמִאי שְׁנָא. וְאַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּסִימָן כ"ה בְּטַ"ז בְּסָעִיף קָטָן י"ד דְּמוּכָח מִינַּיהּ גַּם כֵּן בְּהָדְיָא סוֹבֵר דַּאֲפִלּוּ אַחַר יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה גַּם כֵּן, כֵּהָהִיא דְּעִנְיָנֵנוּ לְגַבֵּי חוּטִין לְפִי טִכְסַת הַט"ז בְּסוֹף סָעִיף קָטָן ה', אוֹ עַל יְדֵי יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי רְשׁוּת, אָסוּר לְבָרֵךְ. וּבְכֵן הַגְּרָ"א מָצָאתִי שָׁם (ס"ב) גַּם כֵּן שֶׁכָּתַב בְּהָדְיָא דְּהוּא הַדִּין דְּצֵל יְדֵי יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי רְשׁוּת דְּאָסוּר לְבָרֵךְ:

ז * וּכְדִידֵיהּ דָּמֵי. עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן י"א. וְאִם נָטַל חוּטִין שֶׁל שְׁתִּפִין וְהִשְׁלִים בִּבְגָדוֹ, בְּכֵעִין זֶה אֶפְשָׁר דְּאֵינוֹ יוֹצֵא גַּם כֵּן, דְּאוּלַי חֲבֵרוֹ לֹא הִרְשָׁהוּ לָזֶה, וְצָרִיךְ עִיּוּן. וּבְעִקַּר הָעִנְיָן אִם מִקְּרֵי 'לָהֶם' בְּשֶׁל שְׁתִּפִין, עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן י"ד סָעִיף ה' לְעִנְיַן טַלִּית שֶׁל שְׁתִּפִין. וְיֵשׁ לְחַלֵּק, דִּלְפִי מַאי דְּפָסְקִינַן צִיצִית חוֹבַת גַּבְרָא אִיירֵי שֶׁהַיְחִיד הַהוֹלֵךְ בּוֹ חַיָּב, כְּמוֹ שֶׁיְּבֹאַר לְקַמָּן (שם משנ"ב ס"ק יח). וְעַיֵּן חַיִּים קל"ו עַמּוּד (ב') [א'], וְעַיֵּן בְּתוֹסְפוֹת סַכָּה כ"ז עַמּוּד ב' דִּבּוּר הַמַּתְחִיל כָּל הָאָזְרָח, וְעַיֵּן בְּסַכָּה דַּף ט' עַמּוּד א' בְּסוֹף הָעַמּוּד בַּגְּמָרָא. וְצָרִיךְ עִיּוּן בְּכָל זֶה:

ח * הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לִבְהֵמָה וכו'. וְנִרְאֶה לִי פָּשׁוּט דְּהוּא הַדִּין בְּחַמָּה הַנִּרְבַּעַת נְמִי צְמֵרָהּ אָסוּר לְצִיצִית. דִּבְחַמָּה מַחֲתִינְהוּ הַגְּמָרָא בַּעֲבוֹדָה זָרָה מ"ז רֵישׁ עַמּוּד א' עַיֵּן שָׁם, אִם כֵּן פָּשׁוּט דְּהוּא הַדִּין לְעִנְיַן מִצְוָה. כְּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק יב), מֵדֶּרֶךְ הֲנָאָה מִצְמֵרָהּ אָסוּר בְּצִיצִית מִצֶּמֶר (דְּבְעִנְיַן 'תַּעֲשֶׂה לְךָ' מִשְׁלְךָ), אֲבָל מֵדֶּרֶךְ הֲנָאָה מֻתָּרוּ אֲפִלּוּ שֶׁיִּכּוֹל לְהַנּוֹת מִצְמֵרָהּ, דְּהֵלֶא הוּא מְתֻהָּנָה מֻהֻכָּנָה עַצְמוֹ (וְאִם לֹא כֵן יִהְיֶה מֻתָּר כָּלְאַיִם בְּהַשְּׁלִית עַצְמוֹ), וְאוּלַי כְּוָנָתוֹ לְשֶׁל צִיצִית מַהֲמַדֶּר, וּמַה שֶּׁכָּתַב 'טַלִּיתוֹ' לֹא דַּק בְּלִישָׁנָא:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ו (מ) מוּכָח מִבֵּית יוֹסֵף (ד"ה עשאה) וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה ודוקא):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (סעיפים יא-יב) משמע כדעת המקילים. **ב]** אמנם בשו"ע הרב (סי"ב) כתב לגבי טוויה שאם עדיין לא נתייאשו הבעלים ממנו הרי הם פסולים לציצית מפני שהם עדיין גזל ואינם של גזלן כלל שהרי לא קנה אותן בשינוי זה שעשאן חוטין מפני שהוא שינוי החוזר לבריית, שהרי החוטין אפשר לחזור ולעשות אותן צמר. ולגבי ליבון כתב שאם ליבן את הצמר בגפרית ועל דרך שנתבאר בח"מ סי' ש"ס ע"ש, כיון שהגזלן קנה את הצמר לגמרי, א"כ הרי היא כשלו ממש לכל דבר ולכן אף אם הבעלים לא נתייאשו עדיין הציצית שעשה ממנו הרי הם כשרים.

ס רמב״ם פרק א׳ (הי״א) מההיא דעבודה זרה (מ״ז) [מ״ו] (ע״ב). ע מנחות (מ׳) [מ״א] (ע״ב). פ שם מ״ב (ע״א).

לבהמה, (לה) צמרה (י) (לו) פסול (לז) לציצית. ס המשתחוה *לפשתן (לח) נטוע, כשר לציצית, שהרי נשתנה: ט (לט) *ע יעשה נקב (מ) בארך (יא) [יא] הטלית, (מא) לא למעלה (יב) [יב] משלש אצבעות (מב) *(הינו גודלין) (כל בו סימן כ״ב ומיימוני (פ״א ה״ו) (והגהות) סמ״ק סימן ל״א), מפני (מג) שאינו נקרא (יג) [יג] כנף, (מד) *פ ולא למטה (מה) מכשעור שיש מקשר גודל (מו) עד הצפרן, משום

שערי תשובה

ט [יא] הטלית. עין באר היטב, וכתב בספר הכונות וכו׳. ובברכי יוסף (סק״ה) כתב שמהר״ש ויטאל בהגהותיו לספר הכונות העיד שמורנו חיים ויטאל לא נהג לעשות כן אף בטלית קטן, ולכן גם הוא (מהר״מ) [מהר״ש] הנזכר לא רצה לנהג כן עין שם. והאידנא נהוג עלמא למעבד הכי, ובטלית גדול אין לשנות המנהג: [יב] משלש אצבעות. בהג״ה כתב דהינו גודלין, ובמחזיק ברכה (סק״ו) הביא מדברי ספר הכונות (שער הכוונות דרושי ציצית דרוש ב) שהשלש אצבעות הם אמה קמיצה וזרת, עין שם. ובספר מצת שמורים (ענין צריך לעשות נקב כו׳) ובשלמי צבור (דין ציצית אות ה) האריך וכתב שגם האר״י ז״ל יודה, רק שמודדין במקום הקצר, והנה שלש אצבעות דאמה קמיצה וזרת חד שעורא הוא, עין שם. ועין במשנת חסידים (מסכת ציצית פ״ב אות ב) שנקראים כלם אצבעות על שם אצבע הסמוך לאגודל לפי שהם גבורות כו׳, עין שם: [יג] כנף. עין באר היטב. ומה שכתב בשם גנת ורדים, עין שם שכתב דיש לומר כיון נראה לי דאם עשה הנקב למעלה משלש, אף על פי שכשנקשר הציצית עשה החוטין שעל הבגד קצרים ונתכפלו הכנפות והוא למטה משלש, פסול, והוא הדין אפכא בקשר גודל, כשר. מגן אברהם (ס״ק יד): (יג) כנף. ואם לאחר שעשה בו ציצית חתך בנקב שיתלו הציצית למטה, פסול, משום תעשה ולא מן העשוי. טלית של צמר שהיתה מציצת

באר היטב

אחרת, להכי [נקט] דוקא חוטין, אבל ציצית מתקנת אין הכי נמי דשרי. מגן אברהם (ס״ק יא): ח (י) פסול לציצית. עין מגן אברהם (ס״ק יב) ובספר בני חיא (הגה״ט סק״א). כתב עולת תמיד (סק״ו) דצמר שהיה עליה בשעת השתחויה נאסרת, וכל שכן מה שגדל אחר כך, עין שם. ובני חיא (שם סק״ד) כתב מה שגדל אחר שנעבד מתר, עין שם, וכן כתב הט״ז סימן תרמ״ט סעיף קטן ה׳ עין שם. והאי פסול פרוש אפלו בדיעבד. בני חיא (שם סק״ב): ט (יא) הטלית. כתב הבית יוסף (ד״ה כתוב בכל בו) בשם בעל העטור (ח״ב דף ע.) דיש אומרים דיעשה שני נקבים כמו ציר״י ויטיל הציצית בתוכם, ויוציא אותן לצד אחד וכו׳, והבא להחמיר על עצמו בכיוצא בזה אינו מן המחמירים אלא מן המתמיהים, דמחזי כיוהרא, עד כאן לשון בית יוסף. וב״ח (ס״י) כתב דבטלית קטן יעשה שני נקבים דבזה לא מחזי כיוהרא, כיון שאין נראה כלל. וכן כתוב בכונות (שער הכוונות דרושי ציצית דרוש ו) שהאר״י זכרונו לברכה נהג כן. ועין מגן אברהם (ס״ק יג): (יב) משלש אצבעות.

משנה ברורה

ח (לה) צמרה וכו׳. אף דדבר הנעבד אינו אסור אלא לקרבן אבל להדיוט שרי, מכל מקום אסור למצות ציצית, הואיל וצרכי גבוה הוא מאיס כלפי גבוה, הואיל דלא (כה) אשתני כל כך דעדין (כו) חזותה עליו ונראה שהוא צמר. מה שאין כן במשתחוה לפשתן נטוע דהוי כעץ, וכיון שעשאו חוטין מראהו הראשון חלף והלך לו: (לו) פסול. עין בסימן תקפ״ו במגן אברהם סעיף קטן ו׳ דמסיק דלפי דעת המחבר שם האי פסול אינו רק לכתחלה משום דמאיס, אבל בדיעבד יצא, וכן כתב הגר״א בסימן זה דלענין דיעבד במחלקת שנויה: (לז) לציצית. כתב עולת תמיד (סק״ו) דצמר שהיה עליה בעת השתחויה נאסרת, וכל שכן מה שגדל אחר כך. ובספר בני חיא (הגה״ט סק״ד) כתב להפך דמה שגדל אחר שנעבד מתר. [ובבאר היטב (סק״י) כתב דגם הט״ז סובר כן לקמן בסימן תרמ״ט סעיף קטן ה׳, ועין שם באליה רבה (סק״ז) ובפרי מגדים (מש״ז סק״ה וא״א ס״ק יא)]: (לח) נטוע. אבל לפשתן (כז) שהוא נעקר, אז נאסר אפלו להדיוט כדין עבודה זרה ותקרבתה, ואינו מועיל לו שנוי, שכל שאתה מהיה ממנה הרי היא כמוה: ט (לט) יעשה נקב. כתב בית יוסף (ד״ה כתוב בכל בו) אף דיש אומרים דיעשה שני נקבים כמו ציר״י ויטיל הציצית בתוכם ויוציא אותן לצד אחד, אין לחש לזה, והבא להחמיר על עצמו בכיוצא בזה אינו מן המחמירין אלא מן המתמיהין, דמחזי כיוהרא, עד כאן לשונו. וב״ח (ס״י) כתב [א] דבטלית קטן יעשה שתי נקבים, דבזה לא מחזי כיוהרא כיון שאין נראה לכל, וכן כתב בכונות (שער הכוונות דרושי ציצית דרוש ו) שהאר״י זכרונו לברכה נהג כן [אמנם בברכי יוסף (סק״ה) כתב שהעיד מהר״ש שמורנו הרב חיים ויטל אביו לא נהג כן], וכן נתפשט המנהג במדינת פולין, אמנם במדינת הגר ובאשכנז אין נוהגין כן, ונהרא נהרא ופשטה: (מ) בארך. עין לקמן במשנה ברורה סעיף קטן נ״ב מה שכתבנו שם: (מא) לא למעלה משלש. דלא מקרי כנף הבגד, (כח) אלא בגד, והתורה כתבה (במדבר טו לח) ׳על כנפי בגדיהם׳. ועין בבית יוסף (שם) שכתב דשלש אצבעות בצמצום מתר להרחיק ולעשות שלש אצבעות אחר כך הנקב שם. והרבה (כט) פוסקים חולקים על זה וסבירא להו דמכיון דהוי שלש אצבעות תו בגד מקרי ולא כנף, ועל כן (ל) יש לזהר לעשות שיתחיל הנקב תוך שלש אצבעות. כתב המגן אברהם (ס״ק יד), אם עשה הנקב למעלה משלש, אף על פי שכשקשר הציצית עשה החוטין שעל הבגד קצרים ונתקפלו הכנפות והוא למטה משלש, פסול, דהרי על כל פנים יש בהכנף שעור בגד. וכן אם עשה הנקב למעלה מקשר אגודל, ועל ידי הקשירה נתקפל הבגד עד שהוא פחות מקשר אגודל, כשר, כיון שיש על כל פנים השעור בהכנף: (מב) הינו גודלין. עין לעיל סעיף קטן י״ט. ועין בארצות החיים (לב הארץ ס״ט) דמסיק דלכתחלה יותר טוב למדד השלש אצבעות באמה קמיצה וזרת הסמוכין זה לזה. ועין בבאור הלכה: (מג) שאינו נקרא כנף. ומעכב (לא) אפלו דיעבד. ואפלו אם לאחר שעשה בו ציצית ואפלו רק (לב) חליא אחת, חתך בנקב שיתלו הציצית למטה, (לג) אפלו הכי פסול משום תעשה ולא מן העשוי. והוא הדין איפכא, כשתלאן תוך קשר אגודל חתך למעלה בבגד (לד) והעלה הציצית למעלה מקשר אגודל ותפר למטה, או תלה מטלית על הכנף, הוי גם כן תעשה ולא מן העשוי. טלית של צמר שהיתה מציצת כהלכתה, (לה) ונמצא בגדיל של משי שעושין בשפת הטלית חוטין של פשתן, והצרכו לשלף הגדיל מן הטלית, ראוי להחמיר להתיר הציצית ולחזור ולקשרם: (מד) ולא למטה וכו׳. ומעכב (לו) אף בדיעבד. ונראה לי (לז) שמקום הנקב יהיה גם כן למעלה משעור זה, ואולי זה גם כן מעכב אף בדיעבד. ועין בבאור הלכה (ד״ה ולא למטה): (מה) מכשעור וכו׳. פשוט דזה גם כן משערינן (לח) באדם בינוני: (מו) עד הצפרן. מקום

באור הלכה

* לפשתן נטוע. עין במשנה ברורה (ס״ק לח). ודוקא אם הפשתן התלוש הוא שלו, דאם הוא של חברו אפלו אם אין בו שנוי כלל לא נאסר, דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו, ואפלו לגבה סבירא להו לרב הפוסקים דאין יכול לאסר, עין בפרק ד׳ מהלכות אסורי מזבח הלכה ה׳ בהלחם משנה שם, וביורה דעה בסימן קמ״ה סעיף ח׳ בבאור הגר״א שם (ס״ק יד). והפרי מגדים באשל אברהם אות י״ב העלים עין מזה:

ט * יעשה נקב וכו׳. עין במשנה ברורה (ס״ק לט) לענין שני נקבים. וזה לשון הפרי מגדים (א״א ס״ק יג): אין עושין רק נקב אחד, והעושה שני נקבים יעשה במישור לא באלכסון, ומודדין שלש אצבעות מנקב ראשון בבגד, לא מהשני של צד ימין וצד שמאל [ועין בארצות החיים (ארץ יהודה ס״ק יב)]. גם שני הנקבים יהיו באפן שהציצית יהיו תלוין לצדדי הבגד, אחד לימין ואחד לשמאל לפניו ולאחריו, לא תלוין לצד הארץ. הכל בפרי מגדים שם:

* הינו גודלין. עין בט״ז (סק״ח) שכתב במקום רחב הגודל, ועין בפרי מגדים (מש״ז סק״ח) שכתב דקימא לן כן להלכה, והחיי אדם (כלל יא סכ״ג) העתיק גם כן כן. ומכל מקום לפי מה שכתבנו קדם (משנ״ב ס״ק מא) דיש לזהר לעשות הנקב דוקא תוך אצבע השלישי קדם השלמתו, על כן אם ירצה [ב] יכול למדד השלש אצבעות באמה קמיצה וזרת הסמוכין זה לזה כמו שכתבו בשם האריז״ל, ולעשות אחר כך הנקב, ואידי ואידי חד שיעורא הוא. וכעין זה כתב גם כן בשערי תשובה (ס״ק יב) עין שם, אלא דהוא כתב דטעם האר״י זכרונו לברכה אפשר משום דסבירא ליה כספקת התוספות (מנחות מא: ד״ה ארבעה) דמדידת הגודל הוא במקום הקצר, וטעמא דידן הוא דאפשר דוקא בציצית משום דחשש האר״י זכרונו לברכה לסברת הרוקח (סי׳ שסא) והר״י בן חביב ומהר״י אבוהב (המובאים בב״י ד״ה ויעשה) דסבירא להו דוקא תוך שלש. ולצאת ידי כל החששות (הינו חששת התוספות וסברת הר״י בן חביב), יותר טוב שיעשה הנקב תוך שלש אצבעות אלו. וכן מצאתי אחר כך בארצות החיים (לב הארץ ס״ט) שטוב למדד השלש אצבעות באלו השלש הסמוכין זה לזה. אמנם אם שאל טלית מאחר לצאת בו ידי ציצית ונקב הציצית הוא בתוך שלשה גודלין, נראה דיכול לברך עליו, דלדינא קיימא לן כדעת המרדכי (סי׳ תתקמח) דהמדידה הוא במקום הרחב כמו שכתב הפרי מגדים (מש״ז סק״ח):

* ולא למטה מכשעור וכו׳. עין במשנה ברורה (ס״ק מד) במה שכתב שמקום הנקב

שער הציון

ח (כה) פרישה (סק״ט) וכן לתרץ בזה קשית העולת תמיד (סק״ז) דאף דבעלמא לענין קנין קנה בשנוי שעל ידי לבון וצביעה אפלו הכי לענין מאיס כלפי גבוה חמיר יותר וכמו שכתב האליה רבה (סק״י): (כו) מגן אברהם (ס״ק יב): (כז) פרישה (שם): ט (כח) בית יוסף (ד״ה ויעשה): (כט) הר״י בן חביב ומהר״י אבוהב והב״ח (ס״ד) ועוד פוסקים עין בב״ח: (ל) פרי מגדים (מש״ז סק״ט): (לא) אחרונים: (לב) נלמד מלקמן סעיף י״ג: (לג) מגן אברהם (ס״ק טו): (לד) פרי מגדים (א״א ס״ק טו): (לה) באר היטב (ס״ק יג): (לו) אליה רבה (ס״ק יג) ושארי אחרונים: (לז) עין בטור ובית יוסף (שם): (לח) נלמד ממנחות מ״ב עמוד א׳ איצטריך דרב פפא וכו׳ ורב פפא הלא מיירי בבינוני כנ״ל:

ליקוטי דברי הרב: א] כתב הרב בסידור וזה לשונו: בטלית קטן יש לעשות שני נקבים מרוחקים כמלא קשר גודל באורך ורוחב, ויכניס הד׳ חוטין בנקב זה ויוציאם בנקב זה, ויכפלם ויקשרם ויהדקם סמוך לבגד ממש כדי שיהא הקשר הראשון למעלה מקשר גודל. וצריך ליזהר להיות הציציות תלויות על צד העליון

המשך בסוף הספר

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah